

Klassbaserade motsättningar i Egypten och Mubaraks fall

En fallstudie

Av: Kristoffer Roos och Oskar Zöller
Handledare: Anders Uhlin
Lunds universitet | Statsvetenskapliga institutionen
B-uppsats 12 hp
Statsvetenskap | Höstterminen 2016
Statsvetenskap fortsättningskurs

Abstract

I denna uppsats studeras Egypten specifikt. Syftet är att ta reda på vilka klassbaserade motsättningar som fanns i Egypten som ledde fram till Mubaraks fall år 2011. Studien är teorianvändande och utifrån ett klassperspektiv tillämpar vi begrepp som *våldsmonopol, klass ojämlikhet och demokrati, klasskonstellationers relation till demokratisering, klassintressen och kollektiv aktion, konceptualiseringar och social klass* från boken *Capitalist Development and Democracy* för att förstå hur motsättningarna i Egypten till slut resulterade i ett regimskifte. Uppsatsen är en kvalitativ fallstudie och vi har använt oss av metoden historisk sociologi. Vi belyser förändringar i relationen mellan olika klasser och stat under en tidsintervall som sträcker sig från sent 1800-tal till 2011. Vår slutsats grundar sig i att motsättningarna som existerade i Egypten som senare skulle leda till att Mubarak tvingades avgå var klassbaserade och bottnade i att underklassen fick nya möjligheter till att protestera.

Nyckelord: Demokratisering, Egypten, Mubarak, Klasstruktur, Historisk sociologi

Antal ord: 7657

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Avgränsningar	5
2. Teoretiskt ramverk	6
3. Metod och material	10
4. Analys	12
4.1 År 1882–1949	12
4.2 År 1949–2011	15
5. Slutsatser och diskussion	24
6. Referenser	27

1. Inledning

År 2011 skedde det ett flertal nationella uppror i olika länder i mellanöstern och Nordafrika. Sammantaget skulle detta komma att kallas för den arabiska våren. Startskottet till demonstrationerna var reaktionen på ett självmord i Tunisien. En ung och arbetslös pojke vid namn Mohammed Bouazizi valde att sätta eld på sig själv i protest mot regimen i landet. Detta ägde rum i december 2010. Anledningen var att han nekades sälja grönsaker på gatan för att få in pengar till sin familj som hade det svårt ekonomiskt. Människor samlades på torg och gator för att visa sitt missnöje i form av massiva protester och demonstrationer. Effekten av demonstrationerna blev att president Zayn al-Abidin Ben Ali till slut fick avgå och fly landet. Detta trots att presidenten styrde landet i 24 år. I oktober 2011 hölls val de första demokratiska valen i Tunisien (Aringberg-Laanatza u.å.).

Händelsen i Tunisien var startskottet på arabiska våren och inspirerade många människor i andra länder att våga stå upp för sina åsikter och försöka förändra sin rådande situation till det bättre. Denna uppsats kommer att fokusera på ett land och det är Egypten. För att få en nyansrik bild av vad som kan ha orsakat att Egyptens forna diktator Hosni Mubarak som satt vid makten i flera decennier tillslut tvingades avgå under den arabiska våren, kommer uppsatsen att fokusera på att analysera motsättningar i landet från ett klasstrukturellt perspektiv.

Egypten hade under en längre period präglats av korrupktion, maktmissbruk, förtryck, riggade val och hög arbetslöshet vilket skapade frustration bland invånarna. I januari 2011 samlades stora skaror av människor på Tahrirtorget i Egypten för att visa sitt missnöje. Målet med

demonstrationerna 2011 var att avsätta Mubarak men det skulle visa sig senare att det inte fanns enighet hur det nya samhället skulle se ut (Hansson et al. u.å., a).

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med vår studie är att undersöka vilka klassbaserade motsättningar som fanns i Egypten som ledde fram till Hosni Mubaraks avgång år 2011 som en del av den arabiska våren. Denna uppsats testar klasstrukturteorin såsom den beskrivs i den senare delen av det teoretiska ramverket. Syftet är att få fördjupade kunskaper och därigenom bidra till en bättre förståelse för Egypten, som en del av de omvälvningar som ägde rum under den arabiska våren. Ytterligare ett syfte är att belysa ojämlikhet och dess konsekvenser för olika grupper i deras roller som aktörer i historien.

Med hänsyn till beskrivningarna i bakgrundstexten har följande frågeställning valts:

- Vilka klassbaserade motsättningar fanns i Egypten som ledde fram till Hosni Mubaraks fall år 2011?

1.2 Avgränsningar

De redskap som har valts och kommer att vara i fokus är sex stycken begrepp från klasstruktur teorin ur boken *Capitalist development and democracy* för att få djupare insikt till varför Hosni Mubarak tvingades avgå år 2011. Vi är medvetna om att vissa aspekter riskerar att missas som kan förklara utfallet i Egypten när vissa begrepps väljs bort inom klasstruktur teorin. Dock har vi på grund av ett behov av att göra en koncentrerad uppsats valt att göra den här avgränsningen. Denna uppsats ämnar endast fokusera på ett land för att analysen ska bli någorlunda djupgående.

Ett val som gjorts till uppsatsen är att avgränsa Egyptens historia till 1900-talet och 2000-talet på grund av den massiva material omfattningen. Anledningen till den relativt långtgående historiska avgränsningen har med vårt teoretiska ramverks natur att göra. För att till fullo kunna utnyttja våra redskap och verktyg som ingår i begreppsapparaten och denna typ av marx-weber inspirerade analys behövs den historiska bakgrunden redogöras för grundligt (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 5 & 52). I vårt metodavsnitt framgår ytterligare information kring hur detta sker.

I och med att vi endast är intresserade av vad som kan orsakat att Mubarak avsattes ur ett klasstrukturellt perspektiv kommer efterspelet och effekterna regimskiftet fick på Egypten inte att beskrivas i någon mer omfattande mån.

2. Teoretiskt ramverk

I denna uppsats utgår det teoretiska ramverket från det som läggs fram i boken *Capitalist development and democracy*. Enligt oss ger boken en bra beskrivning av viktiga aspekter när det gäller möjlighet till analys av motsättningar i ett samhälle. Enligt boken är det av yttersta vikt att koppla de bredare maktstrukturerna när en analys av systemen görs (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 41). Det är även lämpligt att när en analys görs, så ska den med fördel kunna relateras till breda historiska jämförelser (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 1).

Det är tänkt att motsättningar i ett samhälle, med utgångspunkt från en form av demokratiseringsprocess, kan undersökas med hjälp av de utarbetade begreppen och metodologin i en historisk jämförelse (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 3). Att komma ihåg är att den så kallad kapitalistiska utvecklingen och dess nära associering med demokrati har att göra med de transformerade klasstrukturerna med bl.a. en försvagad överklass (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 7). Ytterligare en aspekt som är viktig för att förstå det teoretiska ramverket är borgarklassens ständiga mönster med att först motarbeta demokratin och sedan, efter dess installation, underminera densamma (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 8).

En del av begreppsapparaten kommer att vara mer utförligt beskriven än andra delar. Detta är medvetet. Syftet är att hela tiden uttrycka oss så klart, kort och koncist som möjligt, där det är önskvärt. En del begrepp, t.ex. "våldsmonopol" har dock en mer lättbegriplig innebörd än en del av de andra begreppen, varav en del innefattar begreppets relation i sig till

demokratisering. Begreppet "våldsmonopol" kan enligt oss vara enklare att kontextualisera till ett nytt fall med en relativt kort introduktion, medan "klasskonstellationers relation till demokratisering" enligt vår tolkning uppfattas som en egen sfär med en egen kontext och tolkningsmöjligheter. Där handlar det enligt vår tolkning om klasser som *konstellationer* och deras friktion, samt hur uppbyggnaden av dessa konstellationer leder till demokratisering (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 57). I exemplet "våldsmonopol" är det endast som ett begrepp som beskriver ett sätt att upprätthålla maktförhållandena.

Nedan följer de begrepp som kommer att användas i analysen som en del av den teoretiska ramen och den valda metodologin:

Klass ojämlikhet och demokrati

Före 1800-talet var det vedertaget att demokrati endast skulle utövas av en klass.

Spänningarna mellan demokrati och klassojämlikhet har diskuterats av bl.a. John Stuart Mill. Han menade att demokrati var oundvikligt bl.a. på grund av ökat välstånd ökad läsförståelse bland befolkningen (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 45). I den teori som används oss av ingår en syn att det har varit och är de underordnade klasserna som har kämpat för att få demokrati. I motsats så gör klasserna som tjänar på icke-demokrati motstånd mot demokrati. Ett exempel är borgarklassen som gärna säkrade sitt eget demokratiska inflytande, men sällan kämpade för vidare utvidgning av demokratin. Demokrati har historiskt uppnåtts av de som exkluderats från inflytande, men senare kunnat få den sociala kraften att påverka processen (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 46). För att förstå vad som leder till demokrati måste man se till maktbalansen kring klassmakt. Enkelt uttryckt är det maktkampen om styre mellan de dominerande klasserna och de underordnade klasserna som avgör demokratins framtidsutsikter. När det sker en kapitalistisk utveckling ger det möjligheter till demokrati i huvudsak på grund av chansen till förändrade klasstrukturer och därigenom förändras maktbalansen mellan klasserna (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 47).

Social klass

De senaste 200 åren har social klass varit ett användbart verktyg i klassiska samhällsvetenskapliga texter. Begreppet klass refererar till ojämlika distributionen av livets materiella nödvändigheter tillsammans med andra ekonomiska resurser. Exempel på klasser är arbetarklassen och borgarklassen (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992,

47). När en studie av social förändring görs vinner studien mycket på att kunna identifiera kollektiva aktörer som har haft en historisk betydelse. Ett marxistiskt klasskoncept fokuserar inte på distribution. Den fokuserar på de kollektiva aktörer som gör en avgörande skillnad i historien (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 48). Gruppidentifikation är viktigt eftersom att det påverkar möjligheterna för grupper att organisera sig (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 49).

Konceptualiseringar

Elster försöker förklara Marx genom att ge en definition av begreppet social klass. Han menade att en klass består av en grupp människor som måste utföra samma aktiviteter för att bäst utnyttja vad de har. I en realistisk historisk analys innebär det att olika typer av ekonomisk utveckling leder till olika typer av klasstrukturer, t.ex. har Frankrike aldrig haft en lika stor arbetarklass som England (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 52). I slutändan är klass en social kategori som bestäms av de som observerar (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 53).

Klassintressen och kollektiv aktion

Även om det är möjligt för klasser att ha objektiva intressen så är det enligt den historiska realismen endast uttryck för en form av social konstruktion (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 53). Många olika rörelser har hävdad att de kämpat för arbetarklassen och deras intressen, t.ex. kommunister, socialdemokrater, liberaler och även konservativa. Även om påståendena från en del av grupperna är möjliga att ifrågasätta så visar det på att *klassintresse* som begrepp är omdebatterat. Det är möjligt att resonera kring klassintressen, men att bevisa dem eller motbevisa dem är svårt. Bara genom organisering kan de underordnade grupperna utveckla koncept som kan förändra deras situation. Ingen ideologi kommer spontant ur de villkor som arbetarklasslivet ger. Det lärs in (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 54). Sociala och kulturella band mellan olika organisationella eliter är det som formar en organisations mål (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 55). Mentaliteten hos en klass medlemmar är inte irrelevanta för karaktären av en klassorganisation (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 56). Formationen av klassorganisationer är dock inte oberoende av externa influenser, såsom internationella unioner och partier (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 57).

Klasskonstellationers relation till demokratisering

Begreppet klasskonstellationer och då särskilt dess relation till demokratiseringsprocesser är enligt oss mångfacetterat. Enligt vår tolkning från boken innebär begreppet en komplex sammanfattning och diskussion kring problematiken kring hur olika klasskonstellationer och sammansättningar samverkar för att eventuellt leda till en demokratisering. De som har mest att vinna på demokrati är de som kommer att försvara den mest och det motsatta gäller de som förlorar på den. Revolutioner från marxist-leninister sker alltid mot auktoritära regeringar och inte mot demokratier (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 57). När det gäller maktövertagande från högern sker de i stort sett alltid i demokratier (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 58). I det omfattande material som återfinns i bokens kapitel kring begreppet är agrara klassens roll särskilt intressant. Dessas relation med den landägande-borgarklassen och de associationerna detta väcker är vårt fokus. Resonemanget i boken går i korthet ut på att en kapitalistisk utveckling stärker arbetarklassen, samtidigt som de stora landägarna försvagas. Detta då de urbana arbetstillfällena ökar, det sker en urbanisering av arbetarklassen. Det råkar även vara så att skiftet för arbetarklassen är, med deras kollektiva strävanden, är mer fördelaktig i stadsmiljö, t.ex. på grund av bättre kommunikationer. För balansen skall innebära denna typ av kapitalistiska transformation även att borgarklassen, som ägare och förvaltare av kapital, tillskansar sig ännu mer makt (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 58).

Våldsmonopol

Enligt oss är begreppet våldsmonopol extra intressant och viktigt. Detta då det är en så central del i hur ojämna maktförhållanden upprätthålls. Vår definition och tolkning med utgångspunkt från vår valda teoribok är att staten är den som har full kontroll och ensamrätt över våldsutövning och tvång. Staten nekar alla andra aktörer i samhället denna möjlighet (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 67).

Den röda tråden och därmed relationen mellan begreppen är klasser. Uppsatsen ämnar att framföra en analys av fallet Egypten utifrån klass. Begreppen och dess definitioner fungerar därmed som en ram och hjälpmedel när analysen av de motsättningar som finns i samhället sker, med hjälp av ett klassperspektiv.

De analysredskap som ska tas med till analysen är de som behandlar klass. Dels att klass är klassificerbar beroende på vem som observerar (Rueschemeyer, Huber Stephens och D.

Stephens 1992, 53) och dels att vår analys kommer att relatera till resonemangen och definitionerna kring begreppen ovan. Begreppet våldsmonopol kommer även att användas i analysen. När klass diskuteras och då i fallet Egypten, så blir det kontextberoende. Dels utifrån oss som observatörer men även i fallet Egypten som land. Hänsyn kommer därför att tas till detta när analysen görs, genom att hela tiden se till de olika definitionerna av våra begrepp och hur de passar in på fallet Egypten.

3. Metod och material

Denna uppsats är en teorianvändande studie. Inom det teoretiska ramverket och med de grundliga redogörelserna för begreppen, kommer uppsatsen frågeställning systematisk att testas genom att gå igenom Egyptens historia från 1900-talets början fram till 2011.

Anledningen till den historiska genomgången och analysen kan finnas i den historiska sociologin som kommer att redogöras för i detta kapitel. Något som vi har tagit till oss är synen på denna typ av metodologiska tillvägagångssätt, där mätandet av demokrati och motsättningar grundade i kapitalism hänger samman med synen på att historien spelar en stor roll för analysen (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 23). Viktigt för oss är att ha en relativt lättbegriplig begreppsapparat och att vårt resonemang kring metod och upplägg är enkelt för läsaren att följa med i. Tydlighet är även det ett ledord för oss.

Fallstudiemetod och historisk sociologi kommer att användas som metod. Nedan följer vår tolkning av dessa:

Fallstudie

En fallstudie är en typ av intensiv närgranskning av ett fall (Esaiasson et al. 2012, 108). Det går också att beskriva som en detaljerad undersökning, och då av ett specifikt fenomen.

Metoden kan användas för att t.ex. nyansera teorier eller för att stärka hypoteser. En fallstudiedesign kan användas för studier av ett samhälle (Nationalencyklopedin u.å., a).

Uppsatsen är en fallstudie i den bemärkelsen att koncentrationen är på det egyptiska samhället specifikt.

Historisk sociologi

Historisk sociologi är en riktning inom samhällsvetenskap som lägger stor vikt vid historiska förändringar i samhällsförhållanden. Samhället studeras här inte som statistiska fenomen utan målet är att förklara och analysera både de sociala förhållandenas uppkomst, dess utveckling och även dess försvinnande. Detta ska dessutom tolkas som så kallat "*historiskt föränderliga processer*." Samhällsutvecklingens dynamik är av särskilt intresse. Den historiska sociologin kan sägas härstamma från Karl Marx, Max Weber och Émile Durkheim. Senare samhällsforskare har visat på att samhällsfenomens skapande och förändrade utgår från deras konkreta livsvillkor. En poäng är att förstå att människor inte följer abstrakta sociala lagar. Människor handlar utifrån deras införskaffade kunskaper och intressen (Månson u.å.).

Historisk sociologi kallas ibland för strukturalism när det handlar om demokratiseringsstudier. Detta eftersom fokus ligger på strukturella fenomen. Inom historisk sociologi fungerar det förflutna som ett instrument för att upptäcka strukturer. Det kan även beskrivas som en form av "makrohistoria." En viktig del av historisk sociologi har varit att identifiera olika vägar av statlig utveckling som har lett fram till t.ex. revolution. De som är intresserade av strukturalism fokuserar på det skiftande förhållandet mellan klasserna och staten. Kollektiva aktörer spelar alltså en viktig roll. Demokrati skapas inte av en slump. Statens transformation grundar sig i klasskonflikt (Grugel & Bishop 2014, 81).

Skiften i ett samhälles ekonomiska strukturer är en möjlig början till sociala konflikter samt klasskonflikter. Ett sätt att förstå demokratiseringsprocesser är som Barrington Moore skriver. Han gick igenom flera stora länders historia från 1800-talet och in på 1900-talet och identifierade de olika vägar som varje land tagit för att nå modernitet. Han menade att icke demokratiska utfall bara var annorlunda versioner av modernitet som var resultatet av ett särskilt förhållande mellan kollektiva aktörer och stater. Moore menade att utfallet berodde på hur tre viktiga klasser interagerade med varandra. Dessa var bondeklassen, den markägande överklassen och borgarklassen (Grugel & Bishop 2014, 82).

Inom den historiska sociologin som den tolkas särskilt av Rueschemeyer, Stephens och Stephens (Grugel & Bishop 2014, 82) diskuteras de underordnade klassernas roll och särskilt den urbana arbetarklassens roll. Diskussionen kretsar kring hur klassindelningar och klasskamp har möjlighet att producera förändring. Rueschemeyer, Stephen och Stephen hävdar även att om inte de underordnade klasserna har framgångsrika reformstrategier kommer en kapitalistisk stat nästan alltid vara auktoritär (Grugel & Bishop 2014, 84).

Historisk sociologi, även kallat strukturalism, lägger fokus vid långsiktiga historiska förändringar (Grugel & Bishop 2014, 85).

Att använda historisk sociologi på den här typ av analys tycker vi är mest passande. Vi får då möjlighet att studera motsättningarna i Egypten med en beprövad metod. Det viktigaste för oss att ta med oss till analysen och när vi drar våra slutsatser är vetskapen om att historien och klassmotsättningarna spelar roll för statens utveckling och huruvida ett samhälle utvecklas i en demokratisk riktning. Att förstå historisk sociologi är viktigt för förståelsen av vårt teoretiska ramverk och för vår analys.

Material

Det material som vi har använt oss av utgörs av historisk information från olika källor, bl.a. från Nationalencyklopedin och Landguiden.se. På Lunds Universitet hemsida rekommenderas användandet av NE vilket vi tycker gör den till en tillförlitlig källa. Artiklarna är skrivna av ämnesexperter, skribenter och texterna bygger på innehåll från exempelvis facklitteratur och referensverk (Nationalencyklopedin u.å., b). Landguidens artiklar och statistik uppdateras kontinuerligt och används ofta av skolor, företag och organisationer. De är skrivna av Utrikespolitiska institutets redaktörer och använder sig av källor som exempelvis Amnesty International (Landguiden u.å.).

Texterna från Nationalencyklopedin och Landguiden är detaljerade och deras beskrivning av Egyptens historia passar vår typ av uppsats väldigt bra. Vi har använt oss av boken *Capitalist development and democracy* skriven av Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens som förklarar och beskriver teoribildningar som rör det klass strukturalistiska perspektivet. De studerar bl.a. länder i latinamerika och karibien. Vi applicerar delar av deras teoretiska ramverk på vårt studieobjekt, Egypten. Böcker från vår kurslitteratur som varit användbara är *Democratization: A Critical Introduction* och *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Den första förklarar övergripande om de teoretiska och empiriska bidragen inom demokratiseringsprocesser medan den andra vägleder läsaren genom forskningsprocessen vilket har underlättat uppsatsskrivandet.

4. Analys

4.1 År 1882–1949

Vår analys börjar i Egypten år 1882. Egypten var från och med det året ockuperat av Storbritannien. Britterna behöll den gamla styrelseapparaten. Den som kom att bli Egyptens "härskare" under denna period var britten Evelyn Baring, senare känd som Lord Cromer. Hans styrelsesätt var patriarkalt. Hans styre förbättrade dock Egyptens ekonomiska situation. I sitt styre tog han hjälp av brittiska tjänstemän som inte sällan hade erfarenhet av administration i Indien. Fram till att det första världskriget bröt ut 1914 var Egypten endast ett informellt protektorat. Detta ändrades till ett formellt efter krigsutbrottet. Det första världskriget medförde ekonomiska konsekvenser. De egyptiska nationalisterna blev starkare. De egyptiska nationalisterna var splittrade mellan en mer västerländskt orienterade falang och en fundamentalistisk muslimsk. Den mer västerländskt orienterade falangen hade stöd från en medelklassfalang. De fundamentalistiska muslimerna hade stöd bland massorna (Holmberg u.å.).

I stycket ovanför kan vi enligt vår tolkning utvärdera att den brittiska regeringen utövade ett våldsmonopol över Egypten. Stöd i litteratur för vår tolkning finns då staten inte tillåter andra aktörer att utöva våld (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 67). En slutsats vi kan dra av detta är att britterna hade kontroll över landet med hjälp av våld och att de undre egyptiska klasserna förtrycktes av de övre brittiska klasserna. Att det även var en britt som styrde Egypten under denna period tyder enligt oss på att den brittiska överklassen hade företräde även över de egyptiska övre klasserna. Detta är också intressant med hänseende till hur vi behandlar *konceptualiseringar* i vår analys. Som det står i teoriboken vi använder oss av har olika länder som bekant olika historisk utveckling vilket inneburit att klassammansättningarna skiljer sig mellan olika länder (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 52).

Om vi utgår från vår tolkning av begreppet *klassintressen och kollektiv aktion* så framkommer även en intressant utgångspunkt. Gällande att medelklassen vid den tidpunkten valde att stödja en mer västerländsk orienterad falang bland de egyptiska nationalisterna kan tolkas på flera sätt. En tolkning enligt begreppet är att medelklassen agerar på det sätt och ger stöd till den sak som de tror gynnar sig själva. Om detta skulle vara ett objektivt intresse är dock tveksamt, mest troligt är det en social konstruktion, vilken tolkning det även finns stöd för i teoriboken (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 53).

Då är nästa fråga vad medelklassen tror sig tjäna på detta. Kanske såg sig den egyptiska medelklassen tjäna mer på att vara underordnad den brittiska överklassen än att den egyptiska arbetarklassen skulle få det mer jämställt. Att motbevisa eller bevisa klassintressen är svårt (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 54). Det kan dock ha att göra med att olika klasser även kan vara beroende av internationella unioner (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 57). Vår tolkning är att den egyptiska medelklassen möjligtvis kunde anse sig ha mer gemensamt med likartade brittiska klasser, än de egna lägre skikten i sin egen befolkning. Lojaliteten ligger således hos den egna klassen, eller i det här fallet, till den brittiska överklassen.

Zaghlul Pasha var en egyptisk bondson, men även advokat och politiker. Han var frontman för de mer västerländskt orienterade nationalisterna. Han krävde att Egypten skulle bli självständigt. Britterna svarade med att deportera honom. Senare frigavs han. Efter förhandlingar år 1920 i London blev Egypten en suverän stat i februari år 1922. Egypten blev ett kungadöme och kungen hette Fuad I. Den verkliga makten över Egypten stannade dock hos britterna. När de första valen hölls år 1924 vann Wafdpartiet som leddes av Zaghlul Pasha. Zaghlul förespråkade en politik som riktade sig mot kungen och den turkiska makteliten och mot britterna (Holmberg u.å.).

Att den reella makten fortfarande stannade hos britterna kan tolkas som att den brittiska överklassen internationellt fortsatte att stå högre än den inhemska egyptiska överklassen. Efter de första valen vann dock en kritiker mot de översta klasserna, även mot britterna. Detta anser vi tyder på att även de egyptiska övre klasserna var trötta på att vara under de brittiska klasserna i hierarkin. Även om det är en social konstruktion att agera i sitt eget klassintresse (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 53) anser vi att de egyptiska klasserna gjort just detta och använt en form av kollektiv aktion för att skicka en signal till den brittiska överklassen.

År 1936 bestämdes det via en överenskommelse att de brittiska trupperna gradvis skulle evakueras från kanalzonen. När andra världskriget utbröt avbröts dessa planer. Det styrande Wafdpartiet stödde britterna i deras krig. Som en konsekvens av detta förlorade partiet väldigt mycket folkligt stöd. Efter år 1945 fick muslimska brödrskapet ett växande inflytande. De var antivästerländska, var religiöst ortodoxa och samtidigt en form arabisk-nationell rörelse. Vid grundandet av Arabförbundet 1945 var Egypten aktivt. Arabförbundets högkvarter blev

bestämt till att ligga i Kairo. År 1948 invaderade Egypten tillsammans med trupper från Transjordanien, Syrien, Libanon och Irak det nya landet Israel. Det kallades för Palestinakriget. År 1949 blev det stillestånd och Egypten behöll Gazaremsan (Holmberg u.å.).

Att Wafdpartiet förlorade folkligt stöd när de stödde britterna i krig är enligt vår tolkning inte särskilt konstigt. Om vi ser det utifrån begreppet *klassintressen och kollektiv aktion* så framgår att de egyptiska klasserna sammantaget var trötta på de brittiska klassernas dominans. De valde därför att agera gemensamt utifrån sin egna klass intressen. De sociala klasserna spelar roll för den här typen av analys. Att identifiera de kollektiva aktörerna i form av sociala klasser gör att vi kan genomföra analysen (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 48). I fallet Egypten under den här perioden är det alltså möjligt att även de översta klasserna i Egypten kände sig undanträngda av britterna.

4.2 År 1949–2011

I Egypten under början av 50-talet pågick en intern maktkamp. Det var dock inget politiskt parti eller någon religiös organisation som blev vinnare. År 1952 genomförde revolutionsgruppen de *Fria officerarna* en statskupp. De var ledda under Gamal Abdel Nasser (Jamal Abd an-Nasir) (Nationalencyklopedin u.å., c). Kung Faruq, son till Faud I blev avsatt samma år statskuppen genomfördes, år 1952. Han drev en politik, precis som sin far, som gick ut på att så mycket som möjligt bekämpa det nationalistiska Wafdpartiet. Han hade ett omfattande nöjesliv vilket inte uppskattades av alla (Nationalencyklopedin u.å., d).

År 1953 blev Egypten en socialistisk, men även muslimsk arabrepublik. President blev general Muhammad Naguib. År 1956 ersattes han av Gamal Abdel Nasser. I praktiken var det en militärdiktatur. Nasser hade aspirationer på att bli ledare för arabvärlden, för Afrika och för islam. Ett försök gjordes när han gick in i union med Syrien och kallade det för den *Förenade Arabrepubliken*. Det höll dock bara i tre år och upplöstes år 1961. Befolkningen i Egypten växte hastigt under denna period. Nasser ville då ge sin snabbt växande befolkning bättre villkor. Han genomförde en jordreform vilket innebar att enskildas ägande av mark begränsade till 100 ha. Senare kom detta att begränsas ytterligare (Nationalencyklopedin u.å., c).

Om vi utgår från begreppet *klasskonstellationers relation till demokratisering* så anser vi att en större förståelse kring händelseförloppet framträder. De egyptiska klasserna har bevisligen interagerat med varandra. Dock har inte detta utmynnat i någon demokrati. Att det var interna maktkamper bland de högsta klasserna var förmodligen ingenting som de lägre klasserna i Egypten hade någon makt över. Här är också ett problem, nämligen exkludering. Här gäller det att se till vilka klasser som hade tjänat på att införa demokrati. Den som har mest att vinna på demokrati är den som försvarar den mest och vice versa (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 57). Därför går det att dra slutsatsen att de makthavande klasserna i Egypten inte hade något att vinna på demokrati och därför inte förordade denna överhuvudtaget. Att underklasserna inte hade någon påverkan kan ha varit för att de var så pass isolerade från all typ av inflytande att det var praktiskt taget omöjligt att påverka processerna. En kapitalistisk utveckling tenderar att gynna arbetarklassen, men borgarklassen kan även då tillskansa sig ännu mer (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 58). En konsekvens av detta i Egypten är enligt vår tolkning en komplett maktlöshet under denna period.

Målet för Nasser var att industrialisera Egypten. Han trodde sig kunna genomföra detta genom ett dammbygge vid Assuan. Tanken var att detta skulle ge Egypten både större matproduktion men även energi. Han var tvungen att få lån från Sovjetunionen då västvärlden inte ville låna ut pengar. År 1956 nationaliserades Suezkanalen. Storbritannien accepterade inte detta utan gick i förbund med Frankrike och Israel in med vapen. På grund av påtryckningar från USA och Sovjetunionen avbröts dock operationen. Nasser vann politiskt på detta. År 1967 skedde sexdagarskriget vilket kortvarigt skakade Nassers position. År 1970 var Assuandammen färdig. Samma år så dog Gamal Abdel Nasser. Han betraktades som inte bara en av Egyptens största hjältar utan även arabvärldens (Nationalencyklopedin u.å., c).

Den som kom att efterträda Nasser var Anwar as-Sadat. Han var en av officerarna som var med och genomförde kuppen år 1952. Han drev allmänt en mer moderat politik. Detta även om han bedrev år 1973 yom kippur-kriget mot Israel som han förlorade. Kriget slutade i förhandlingar och fred med Israel slöts år 1979. Denna uppgörelse fick oppositionen i Egypten att hata honom. Även de andra arabstaterna kom att göra detsamma. År 1981 mördades han av en fanatiker. Vid denna tid blev Egypten utesluten från Arabförbundet. Arabförbundets högkvarter förflyttades till Tunis (Nationalencyklopedin u.å., c).

Den nya presidenten blev den tidigare officeren Hosni Mubarak. Han läkte banden med flera arabstater. Han fullföljde även den inslagna fredspolitik. Från och med år 1989 medverkar Egypten åter i Arabförbundet. Mubarak var emot muslimska fundamentalister, men även annan opposition. Ett stort problem var de ekonomiska problemen som fanns i Egypten. Egyptens invånarantal uppgick under denna period till 80 miljoner människor. Mubaraks styrelsetid innebar steg mot ett mer demokratiskt styrelseskick. Mubaraks egen ställning var dock ohotad. I Kuwaitkriget år 1990–91 var Egypten engagerat på FN:s sida. Relationerna till framförallt Syrien förbättrades på det sättet. Egypten hade vid denna perioden en arbetslöshet på över 20 procent (Nationalencyklopedin u.å., c).

Det är intressant att analysera Mubaraks period som president. Klasserna agerade bitvis genom kollektiv aktion. Det är dock besvärligt med just Egypten, tack vare dess väldigt stora underklass. Deras organisationsmöjligheter måste bedömas ha varit små under större delen av 1900-talet. Viktigt att ha i åtanke att de konceptualiseringarna vi gör av de egyptiska klasserna är beroende av oss som observatörer (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 53).

Även om den genomsnittliga ekonomiska tillväxten har varit god de senaste decennierna så är det fortfarande en stor del av egyptierna som lever i fattigdom. Staten ger inte tillräckligt med hjälp. I det läget har Muslimska brödrskapet samt andra till och med ännu mer radikal islamistiska rörelser bedrivit diverse socialt arbete. Muslimska brödrskapet har varit en stark oppositionskraft i Egypten, även om den officiellt har varit förbjuden. År 2005 hölls ett presidentval där andra kandidater för första gången fick ställa upp mot Mubarak. Det fanns nio kandidater som utmanade honom. Trots detta fick Mubarak 89 procent av rösterna och blev omvald. Från och med år 2009 blev oppositionen starkare. Det lanserades kampanjer mot Mubarak. Muslimska brödrskapet medverkade i en facebookbaserad rörelse kallad "6 april rörelsen." Inför valet år 2010 greps 1000 medlemmar från Muslimska brödrskapet. Under 2000-talet har det dessutom kommit rapporter som vittnar om en utbredd polisbrutalitet i Egypten (Nationalencyklopedin u.å., c).

De sociala klasserna i Egypten är enligt oss ganska stabila i det avseendet att det inte finns mycket möjlighet till rörlighet. Att islamistiska rörelser bedrivit socialt arbete istället för att staten gjort det är så klart ett underbetyg åt staten. Detta kan ha en påverkan på de undre klasserna som kan se sina framtidsutsikter som dystra. Polisbrutaliteten kan tolkas som en del

av statens våldsmonopol där de är beredda att gå över gränser för att skydda detta och inte bli utmanad av andra grupper.

År 2011 samlades folk på Tahrirtorget i Kairo. Deras syfte var att demonstrera mot den egyptiska regimen. Folket var inspirerat av jasminrevolutionen i Tunisien. Myndigheterna vidtog många åtgärder för att försöka stoppa protesterna. De försökte med polisiärt våld. De försökte även med att stänga ned internet och mobiltelefontrafik. Demonstrationerna fortsatte, både i Kairo, men även i andra delar av landet. Under demonstrationerna höll sig militären neutral. Den 11 februari år 2011 lämnade Mubarak sin post. Ett militärråd tog över. Detta leddes av fältmarskalken Hussein Tantawi. Mubarak dömdes till livstids fängelse i juni år 2012. Demonstranterna hade samtliga haft som mål att avsätta Mubarak från sin post. När Mubarak var avsatt visade det sig dock att demonstranterna hade olika åsikter i hänseende kring framtida politik (Hansson et al. u.å., a).

Är det så att de undre klasserna går till *kollektiv aktion*? Bevisligen är det något som hände. Vi tror att de gradvisa förbättringar som gjorts i Egypten slutligen gav de undre klasserna möjlighet att organisera sig i en större omfattning. Självklart fanns det tekniska aspekter i det hela också, såsom tillgänglighet till internet, men det bakomliggande svaret finns i klassanalys. Först när de underordnade klasserna organiserar sig så kan det ske förändring (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 54). Det som hände i Egypten under den här perioden är enligt oss ett klart exempel på när de underordnade klasserna organiserat sig för att försöka förändra sin situation.

Notera att vårt mål inte är att beskriva efterverkningarna och konsekvenserna av revolutionen i detalj. Vi redogör endast för de händelse och liknande som vi anser krävs för en förståelse kring motsättningarna i samhället. Vi anser därför att för att kunna fullfölja vår analys är det viktigt att förstå det underliggande till exempelvis demonstrationerna. Att förstå det närliggande valresultatet och se detta från ett klassperspektiv kan därför vara intressant för att öka förståelsen för motsättningarna som kom att ge upphov till demonstrationerna och därigenom slutligen Mubaraks avgång år 2011.

Det hölls val till parlamentet mellan november 2011 och februari 2012. Islamisterna fick stora framgångar. Framgången gällde inte bara det Muslimska brödrskapet, som betraktas som moderata, utan också ett parti kallat "*al-nur*." Det partiet dominerades av bokstavstroga

salafister. Många av de som var drivkrafter under revolutionen var unga människor som var inspirerade av väst. Under år 2011 riktades anklagelser mot militärrådet gällande att de gjorde försök att behålla makten. Nya demonstrationer genomfördes, vilka bekämpades med hjälp av våld. Till följs av demonstrationerna och de följande oroligheterna fick många egyptier det sämre ekonomiskt. Särskilt turismsektorn försämrades under år 2011 (Nationalencyklopedin u.å., c).

Ständigt återkommande verkar vara polisens och statens brutala våldsanvändning. De underordnade klasserna förtrycks enligt vår tolkning av de överordnade på det här sättet. Staten och maktapparaterna kontrolleras av överklassen och de skyr inga medel för att behålla makten. Samtidigt som folket demonstrerar på gatorna bråkar eliten inbördes. Staten har full kontroll av all våldsutövning (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 67).

Makten i Egypten var kort efter Mubaraks avgång fortfarande centrerad kring presidentposten. De som var aktuella för presidentposten visade sig antingen vara islamister eller representanter från den gamla regimen. Parlamentet dominerades av islamistiska partier. Militärrådet upplöste parlamentet i juni år 2012. Det muslimska brödrskapet fick cirka 25 procent av rösterna i den första valomgången. Ahmed Shafiq fick 24 procent av rösterna. Han var den sista premiärministern under Mubarak. En avgörande valomgång kom sedan att hållas. Det blev jämnt. Mursi, som var medlem i det muslimska brödrskapet och representerade Frihets- och rättvisepartiet vann med 51,7 procent av rösterna. Mursi avslutade sitt medlemskap i det muslimska brödrskapet efter sin valseger (Hansson et al. u.å., a).

Mursi blev president och gav amnesti till de som lett upproret. Amnestin var dock inte särskilt tydlig definierad, sett till hur den skulle fungera ren praktiskt. Folket var inte nöjda med den nya presidenten. När Mursi i november 2012 försökte utöka sina maktbefogenheter genom ett dekret, samt bakband rättsväsendet med syfte att hans beslut inte skulle stoppas, blev det våldsamma protester i Egypten. Precis som hänt när Mubarak störtades samlades tiotusentals demonstranter på Tahrirtorget. Det slutade med att Mursi drog tillbaka sitt dekret. En folkomröstning hölls senare angående en författning som författats av den konstituerande församlingen. Egyptens konstituerande församling var vid tillfället dominerad av islamister. Liberala, sekulära och kristna bojkottade utarbetandet av den nya författningen. Den nya författningen röstades igenom. Valdeltagandet var dock bara 33 procent (Hansson et al. u.å., a).

Tyder det låga valdeltagandet kanske på en desillusionerad underklass? Svaret är inte enkelt, men det måste ha varit någon anledning till att folk inte brydde sig om att gå och rösta. Kanske ansåg de inte att systemet var legitimt. Kanske blev de avskräckta av den tidigare våldsanvändningen. Uppenbart är att det inte var hela folkets vilja som gick igenom.

Två år efter Mubaraks avgång demonstrerade återigen hundratusentals människor på Tahrirtorget och även på andra platser. Demonstranterna menade på att den nya regimen skulle ha förrätt revolutionen. Sommaren år 2013 var protesterna mot president Mursi som störst. Från och med den 30 juni demonstrerade enorma folkmassor både i Kairo, men även på andra ställen. Det tog fyra dagar av protester tills militärledningen i Egypten genomförde en statskupp. Den 3 juli 2013 avsattes Mursi från sin post som president. Ny tillförordnad president blev Adli Mansour. Den som hade den reella makten var dock arméchef och försvarsminister Abd al-Fattah al-Sisi. Stora delar av befolkningen hade förtroende för honom. Dock kom anhängare av Mursi och muslimska brödrskapet att demonstrera på gator och torg för att få tillbaks Mursi. Den nya regimen valde att använda våld för att få kontroll över demonstrationerna. Flera tusen dödades under detta och ännu fler fängslades. Bland de fängslade återfanns Mursi och en stor del av det Muslimska brödrskapets ledning. Flera hundra personer som varit anhängare till det Muslimska Brödrskapet har sedan dess dömts till döden, och organisationen är terroriststämplad och förbjuden (Hansson et al. u.å., a).

Muhammad Mursi dömdes till 20 års fängelse. Efter ett nytt presidentval vann presidentkandidaten al-sisi med 97 procent av rösterna. Den nya regimen har kritiserats internationellt, särskilt med hänseende på dess brist gällande hänsyn till mänskliga rättigheter (Hansson et al. u.å., a).

Egypten är ett av arabvärldens fattigaste länder. Befolkningen är även mycket ung där 31 procent är under 15 år gamla. Fattigdom är utbredd i landet och särskilt på landsbygden. I Egypten lever en femtedel av befolkningen på under 2 dollar om dagen. Speciellt landsbygden har sanitära problem, särskilt med avseende på tillfredsställande avlopp. Medellivslängden år 2015 uppskattas att vara 71 år. Sedan slutet av 1990-talet har Egyptens ekonomi haft en kraftig tillväxt. En konsekvens av detta har dock varit en höjd arbetslöshet och ökade sociala klyftor. Landet har en hög arbetslöshet, minst 9 procent men förmodligen det dubbla. För de flesta i befolkningen saknas möjligheten till social rörlighet. Tillsammans med fattigdomen

och bostadsbristen finns det en social oro i landet (Hansson, NE-redaktionen & Holmen, u.å., b).

Angående begreppet *Klass ojämlikhet och demokrati* så kan det vara fruktbart att applicera här. Det finns uppenbart spänningar mellan klasserna. Ökat välstånd leder till bättre förutsättningar för demokrati (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 45). I Egypten finns det som vi beskrivit ovan en enorm ojämlikhet. Underklassen är väldigt stor. En stor del av befolkningen är extremt fattig. Därför tror vi att klass ojämlikheten i Egypten bidrar till att det inte sker en demokratisk utveckling i Egypten. Problemet här är att demokrati, ur en historisk synvinkel, har uppnåtts av personer som först varit exkluderade från denna, men sedan fått möjlighet att påverka (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 46). I Egypten har inte detta riktigt skett, vilket ytterligare bevisas genom massornas desperation. Deras enda sätt att försöka förändra är att demonstrera. En kapitalistisk utveckling ger förutsättningarna för nya klasstrukturer och därtill möjligheter till förändring (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 47). Som vi ser här verkar fattigdomen som plågar Egyptens befolkning vara en del av problemet.

5. Slutsatser och diskussion

I denna slutsats och diskussion utgår vi från vår analys och baserar våra slutsatser därifrån. Vi ämnar även att besvara vår fråga:

Vilka klassbaserade motsättningar fanns i Egypten som ledde fram till Hosni Mubaraks fall år 2011?

Vad kan vi då dra för slutsatser av detta? Först och främst kan vi konstatera att det fanns djupa motsättningar i det egyptiska samhället som så småningom ledde fram till revolutionen år 2011. Dessa var enligt vår tolkning och uppfattning klassbaserade. Egyptens historiska utveckling och då särskilt klassernas utveckling och förändring under 1900 och 2000-talet var bidragande orsaker till revolutionen år 2011. Olika klasser dominerade vid olika perioder. I början av 1900-talet och en lång period framöver var det den brittiska överklassen som utövade inflytande över till och med den egyptiska överklassen. Det trängde undan underklassen än mer än det förmodligen hade gjort annars. Det blev som ytterligare ett steg i hierarkin.

Genom vår analys blev bilden av Egypten som ett ojämlikt samhälle tydligare. Det har enligt oss under hela den granskade perioden funnits problem med klassojämlikheten i Egypten. Spänningen mellan klassojämlikhet och demokrati var enligt oss uppenbar. Precis som John Stuart Mills hävdade, att ökat välstånd i sinom tid skulle leda till demokrati (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 45) verkar det passa in på Egypten. Nu blev det ingen komplett demokratisering, men likväl blev det en form av försök till demokratisering. Inom den teori som vi använt oss av ingår att det är de underordnade klasserna som kämpat för demokrati och de styrande klasserna som motarbetat demokratiutveckling (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 46). Detta anser vi stämmer in på Egypten. Under hela 1900-talet har underklasserna mer eller mindre blivit förtryckta. Under 2000-talet blev folket trötta på makten och organiserade sig. Precis som teorin hävdar så blev de motarbetade av de övre klasserna som även utnyttjade sitt våldsmonopol.

Även maktbalansen mellan klasserna är viktiga att ta i beaktande. Demokrati kan uppkomma genom förändrade klasstrukturer (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 47). I Egypten skedde detta i viss mån. Det skedde som bekant ett ekonomiskt uppsving med hög tillväxt under en period i slutet av 1990-talet i Egypten. Detta kan ha bidragit till att maktbalansen mellan klasserna förändrats. Att endast hävda att demonstrationerna uppkom på grund av ny teknik och ett plötsligt missnöje stämmer enligt oss inte. Vi tror att de underliggande klasskonflikterna uppenbarade sig åter igen, bara att de undre klasserna den här gången hade möjlighet till att organisera sig på grund av bättre förutsättningar som delvis varit beroende av en ökad ekonomisk tillväxt.

Att kategorisera det egyptiska folket i olika klasser är inte lätt. Viktigt är dock att kunna fokusera på kollektiva aktörer som gör skillnad i historien (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 48). Med den utgångspunkten får vi i varje fall utgå från att det finns en under och arbetarklass i Egypten, det vill säga de med minst ekonomiska medel, samt medel och överklass. Begreppet social klass möjliggör gruppidentifikation (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 49). Underklassen kunde enligt oss organisera sig i demonstrationerna just därför att de gick samman som en klass. De var inte splittrade utan enade, i varje fall till en början. Som framgår av vår analys visade det sig att långt ifrån samtliga demonstranter hade samma mål. Vi resonerar dock så att under de initiala demonstrationerna var samhörigheten relativt hög.

I slutändan anser vi att våra konceptualiseringar av begrepp och liknande varit tillräckliga för att handskas med de problem som vi mött under skrivandets gång. Viktigt att komma ihåg även gällande föregående stycke är att begreppet "klass" är beroende av observatören (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 53). Vår målsättning har varit att inte göra uppdelningen alltför komplex, även om det såklart finns massor med möjlighet till subkategorier och underkategorier inom de olika klasserna.

Underklassen och delar av medelklassen beslutade sig alltså till sist för att gå till kollektiv aktion. Den historiska bakgrunden, samt den ekonomiska utvecklingen, ojämlikheten och klassernas förmåga till gemensam aktion var i slutändan orsaker bakom demonstrationerna. De motsättningarna som fanns i det egyptiska samhället var klassbaserade. Genom organisering har de underordnade klasserna möjlighet till att förändra sin situation (Rueschemeyer, Huber Stephens och D. Stephens 1992, 54). Detta var precis vad som det gjordes försök till år 2011, även om resultatet inte blev en demokrati.

Demonstrationerna kan enligt oss tolkas som en form av försök till demokratisering. De klasskonstellationer som fanns i Egypten vid den här tidpunkten samverkade på ett delvis unikt sätt. Staten har genom historien mestadels behållit makten genom att utnyttja sitt våldsmonopol. Ett ökat tryck från omvärlden kan möjligtvis ha bidragit till att våldsanvändningen blev mer begränsade än den skulle blivit annars. Det är givetvis bara spekulation, men ändå något att fundera över. De klassbaserade motsättningarna som fanns grundade sig inte bara i ekonomiska orättvisor, utan även en där grundläggande mänskliga rättigheter undanhölls befolkningen. Avslutningsvis vill vi lyfta fram att folkliga protester bevisligen kan ha en stor påverkan på ett lands politik och styrelseskick även om resultatet och åtgången är långt ifrån given eller självklar.

6. Referenser

- Aringberg-Laanatza, Marianne. (u.å.). Arabiska våren. *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/arabiska-v%C3%A5ren> (Hämtad 2017-01-02).
- Beinin, Joel. 2012. Egyptian Workers and January 25th: A Social Movement in Historical Context. *Social Research* 79 (2): 323–348.
- El Nour, Saker. 2015. Small farmers and the revolution in Egypt: the forgotten actors. *Contemporary Arab Affairs* 8 (2): 198–211.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4. uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Ghonim, Wael. 2012. *Revolution 2.0: The Power of the People is Greater Than the People in Power: a Memoir*. Boston, New York: Houghton Mifflin Harcourt.
- Grugel, Jean & Bishop, Matthew Louis. (2014). *Democratization: a critical introduction*. 2 uppl. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Rueschemeyer, Dietrich, Stephens, Evelyne Huber & Stephens, John D. (1992). *Capitalist development and democracy*. Cambridge: Polity
- Månson, Per. (u.å.). Historisk sociologi. *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/historisk-sociologi> (Hämtad 2016-12-21).
- Hansson, Anders, af Schmidt, Frans, Krokfors, Christer, Holmberg, Åke. (u.å.).a. Folkresning, maktvakuum och nytt militärstyre (sedan 2012).
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/egypten/historia/folkresning-maktvakuum-och-nytt-militärstyre-sedan-2012> (Hämtad 2017-01-02).

Hansson, Anders, NE-redaktionen, Holmen, Hans. (u.å.).b. Sociala förhållanden *Nationalencyklopedin*.<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/egypten/sociala-förhållanden> (Hämtad 2017-01-02)

Holmberg, Åke. (u.å.). Brittisk ockupation (1882–1922, reellt till 1952). *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/egypten/historia/brittisk-ockupation-1882-1922-reellt-till-1952> (Hämtad 2016-12-29).

Lachmann, Richard. 2013. *What is historical sociology?* Cambridge: Polity Press.

Landguiden. (u.å.). Landguiden. <http://www.landguiden.se/Om-Landguiden> (Hämtad 2016-12-21).

Lang, Anthony F. 2013. From revolutions to constitutions: the case of Egypt. *International Affairs* 89: 2: 345–363.

Lindahl, Ylva. (2016). Egypten Modern Historia. Landguiden.
<http://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Egypten/Modern-Historia> (Hämtad 2016-12-21).

Nationalencyklopedin. (u.å.).a. Fallstudie. *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/fallstudie> (Hämtad 2016-12-21).

Nationalencyklopedin. (u.å.).b. Ne som källa. *Nationalencyklopedin*.
<https://www.ne.se/hj%C3%A4lp/ne-som-k%C3%A4lla/> (Hämtad 2016-12-21).

Nationalencyklopedin. (u.å.).c. Arabisk republik (1953-2012). *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/egypten/historia/arabisk-republik-1953-2012> (Hämtad 2017-01-02).

Nationalencyklopedin. (u.å.).d. Faruq. *Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/faruq> (hämtad 2017-01-02)

Syed, Maria. 2014. Exploring the Causes of Revolutions in Tunisia and Egypt. *Ortadođu Etütleri : Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi* 5 (2): 55-79.

Williamsson, Bill. 1987. Education and social change in Egypt and Turkey: a study in historical sociology. UK: Palgrave Macmillan.